

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 13

Ljubljana, 5. septembra 1952.

Leto III.

Kaj nam prinašajo novi predpisi o strokovnih šolah

Strokovne šole so z Uredbo o vajencih in Uredbo o strokovnih šolah dobile temeljno osnovo za svoj razvoj. Obe uredbi sta izraz višje razvojne stopnje pri nas, obe uredbi imata bistveno nove postavke, ki kažejo na najtesnejšo povezanost rasti strokovnega kadra z novim gospodarstvom. Vsebinska uredbi sili ustanovitelja šole na čim boljši sistem šolske mreže, na štednjo in, kar je posebno važno, na smer izobrazbe določene stroke. To se pravi, da bo tisti, ki bo po uredbi ustanovitelj šole, zelo dobro premislil, kakšen kader naj vzgaja, koliko ga naj vzgoji, kako naj dvigne proizvodnjo in kako skrbi za čim boljšo kvaliteto. Da je tako res, so nam dokaz zelo burne debate o poedinih strokah in poklicih takoj po izidu uredb. Lahko bi dejali, da ni delavskega sveta in upravnega odbora, ki se v teh dneh ne bi dotaknil vzgoje kadra kot enega osnovnih členov svoje problematike.

Po novih predpisih je skrb za kader zadeva proizvodnje določene stroke, zadeva vsega kolektiva. Ena najvažnejših postavk v novih predpisih je, zainteresirati za vzgojo kadra tiste, ki bodo kader potrebovali. Mislim, da bo to v polni meri uspelo. To je možno doseči le s čim tesnejšo naslonitvijo šol na tovarne, delavske svete in upravne odbore. Pri tem vprašanju ni odrekati niti en delavski svet, ki ima pri tovarni industrijsko šolo. Vsi so spoznali velik pomen šol in so tudi pripravljeni prevzeti finančna bremena, ki bodo nanje odpadla. Šola bo tako postala del delavskega kolektiva, ob njem bo rasla in z njim živela. Mladi delavci se bodo v produkciji navzeli delavskega duha. Prepada med strokovno šolo in tovarno ne bo, vpliv tovarne na šolo pa bo vsak dan večji. To je zelo važno. Nikakor ne zastopamo stališča ozko specializiranih kvalificiranih delavcev, pač pa hočemo široko strokovno izobrazbo in razgledane ljudi. O tem pričajo tudi učni načrti za praktično delo, ki niso specifični za poedine industrijske šole istega tipa. Učni načrti za praktično delo zahtevajo le poedine faze dela za določeno poklic. Take faze pa bodo uresničene v zelo različnih izdelkih industrijskih šol. Tako bodo šole Litostroja, Iskra, Železniška šola itd. faze dela, ki so predpisane po učnih načrtih, uresničevale na svojih izdelkih, ki jih delajo za tovarno, ne da bi s tem kršile učni načrt za delavniški pouk. Učenec v strokovni šoli mora torej v svoji učni dobi spoznati delovne postopke, da jih bo znal uresničiti na raznih izdelkih. V tem je sicer neka specifičnost in tudi specializacija, ki pa jo moramo razumeti v najbolj širokem smislu in v nobenem primeru ne kot ozko specializacijo.

Nujna posledica takega načina dela pa je borba za demokratičnejši način vodstva strokovnih šol. Trdno sem uverjen, če bi uredba ne predvidela pri vsaki šoli šolskega odbora, sestavljenega iz vseh za vzgojo kadra zainteresiranih, bi ga razvoj terjala. N. pr. ena šola bo vzgajala kader za več tovarn. Če bodo soudeleženi pri dajatih za šolo, učnem kadru, profilu kadra, bodo delavski kolektivi pokazali tudi za šolo velik interes. Na ta način bodo šolski odbori neka kolektivna vodstva, ki bodo imela veliko samostojnost za reševanje šolskih in vzgojnih vprašanj. S tem bo zopet ena važnih postavk v razvoju teh šol uresničena.

Druga značilnost novih predpisov je, da v bodoče ne bo več niti republiških niti zveznih šol. S prehodom vseh šol na ljudske odbore, (svete za prosveto), se bo povečala skrb odborov za vse šole na domačem teritoriju. Sveti za prosveto so do sedaj operativno posegali samo v vajeniške šole, ne pa v srednje strokovne in industrijske šole. Sveti niti niso imeli pravice posegati v delo šol v operativnem smislu, kakor bo to v bodoče.

Seveda ne smemo funkcije ustanovitelja šole razumeti tako, da bo v bodoče šola, čeprav kot zelo samostojna ustanova, vodena ločeno od splošnih smernic prosvetne politike v okraju. Že v šolskem odboru vsake šole bodo zastopniki okraja, dočim bo moralo vse vzgojno in politično delo biti vodeno od OLO mnogo bolj z obstoječimi predpisi velike kompetence. Kot organ oblasti na teritoriju okraja bo odgovoren za vso vzgojno in izobrazbeno plat učenec, reševal bo njihove probleme kakor probleme ostale mladine. Organi sveta za prosveto — komisijske ali odbori za strokovno šolstvo — bodo strokovne šole obravnavale kot celoto, oziroma predlagale okrajnemu prosvetnemu organu v pristojno rešitev.

S prehodom šol na ljudske odbore, svete za prosveto, pada na te organe velika odgovornost. Ta odgovornost je posebno težka zato, ker imamo v strokovnih šolah ogromno strok in poklicev, kjer je treba poleg pereče vzgojne problematike reševati tudi probleme stroke, učnih delavnic, delovnih mest in ni mogoče izkustva ene stroke šablonsko prenašati tudi na druge. Ta odgovornost je posebno težka tudi zato, ker so nekateri mnenja, da bi nestrokovnjaki (prosvetni) skrivili sistem šol ali kakorkoli pokvarili smer vzgoje kadra. Zato pa, če kje, je pri vzgoji kadrov potrebno zelo široko zajetje vseh zainteresiranih pri vzgoji kadrov, koordinacija mnenj in odgovornost pri sprejemanju zaključkov. Nepravilnosti se bodo morda šele čez nekaj let v naši proizvodnji. Zato prosvetni delavci novih demokratičnih ukrepov ne smemo jemati kot lahko nalogo, temveč jim moramo posvečati zelo veliko pozornosti.

Znano je, da letošnje vključevanje vajencev zaradi različnih vzrokov ni povoljno, da pa se bo popravilo, čim bodo uvedeni ukrepi, ki jih predvideva uredba o vajencih. Uredba namreč pravi, da bo republiški organ, ki je odgovoren za gospodarstvo, odločil okvirno, koliko vajencev naj poedini obrati imajo, oziroma jih morajo vzgojiti. Ta odločitev bo zelo pomembna, ker se nekateri vajencev pretrirano branijo. Skrajšana zaposlitev 42 ur v prvem, 45 v drugem in 48 v tretjem letu učenja je zbudila pri obrtnem sektorju precejšnje polemike, češ, da bodo vajenci premalo praktično znali, da je to na škodo kvalitete itd. Ker pa bo v bodoče teorija v šoli zmanjšana na 12 ur v prvem, 13 v drugem in 12 v tretjem letniku (pri tem so mišljene polne ure), nam pokaže račun, da bodo, če računamo vsa tri leta učenja, delodajalci izgubili tedensko le eno uro v škodo prakse. To pa seveda ni tako porazno, kakor se nekateri zdi, ker se nismo izčrpali vseh možnosti za boljše učenje pri praktičnem delu. Katere so te možnosti?

Predvsem dober učni načrt za praktično delo, ki bo predvidel, kaj mora vajenec v 1., 2. in 3. letniku znati v praksi. Tu so mišljene faze dela, ki jih vajenec mora v praksi obvladati, z drugimi besedami se to pravi, da je treba uvesti dober sistem pri praktičnem delu.

Drugi faktor, ki bo zboljšal kvaliteto, pa je podaljšanje učne dobe za nekatere poklice. Mislim, da je stvar dozorela in da je za nekatere poklice treba podaljšati učno dobo, ker je ta očitno prekratka. Prav zaradi izredno slabega vključevanja vajencev v letošnjem letu je pred prosvetnimi delavci, posebno pa komisijami za strokovno šolstvo na OLO kot prva in nadvse važna naloga, izpolnitev vseh nalog v zvezi z vključevanjem vajencev v uk.

Ker pa je znano, da so vzgojni problemi prav pri vajeniški mladini najbolj pereči, prosvetni delavci ne morejo mimo teh vprašanj. Vajenci se učijo pod neprimerno težjimi pogoji kot pa učenci industrijskih šol. Njihova zaposlitev večkrat presega dovoljeni maksimum. Izpostavljeni so različnim kvarnim vplivom. Šola ne more storiti vsega. Zato pa naj svojo nalogo izvrše šolski odbori, v katerih so delodajalci, starši, množične organizacije itd. V nobenem

primeru ne smemo dela šolskih odborov, ki jih uredba predvideva, podcenjevati ali dopustiti, da bi se njihova dejavnost reducirala na administrativno delo. Šolski odbor, ki ne bo z vso pozornostjo sledil razvoju šole v skladu s proizvodnjo, ne bo mogel reševati vzgojnih, izobrazbenih in političnih nalog strokovne šole, ne bo gledal s perspektivo, ne bo ustvarjal strokovnega kadra, bodočih delavcev socialističnih podjetij, ki bodo z vso odgovornostjo sami urejali delo v proizvodnji.

Uredba o vajencih izraža skrb za vajenca, kot je doslej še nismo poznali. Vajenci sklepajo učne pogodbe, s katerimi se starši in podjetje zavezujejo glede medsebojnih obveznosti, ki so ugodne za učenca in pravične za podjetje.

Poleg skrajšanega delovnega časa imajo vajenci en mesec dopusta in 7 dni zimskega odmora. Kljub globoko demokratičnim posegom ljudske oblasti v vajeniško vprašanje pa lahko pričakujemo, da bodo nekateri le še grobo kršili i delovni čas i denarne obveznosti, ki jih imajo do učenecv. Za take so predvidene stroge denarne kazni do 10.000 dinarjev. Znano je, da je še zelo veliko takolimenovanih tih pogodb, t. j. dogovorov med starši in delodajalci, ki le formalno sklepajo učne pogodbe. Pred oblastjo je vse v redu in prav, v resnici pa učenec ne dobi va niti plače niti dopusta, je grobo izkoriščen, starši pa celo plačujejo mojstru odškodnino. Proti takim špekulantom in izkoriščevalcem bi morali odločno nastopiti in jih občutno kaznovati.

Ob prehodu šol na OLO in ostale ustanovitelje, nastaja spremenjen način poslovanja. Nekateri predavatelji so bili mnenja, da je mnogo bolje, če industrijske šole ostanejo centralne ustanove republiških organov, so nanje vezane, dobivajo od njih navodila kakor tudi proračunska sredstva. Mislim, da je odveč dokazovati, da je to v osnovi zgrešeno in več razlogov.

Celotna politika našega gospodarstva nam je najboljši kazipot za delo s strokovnimi šolami. Isto pot je potrebno vzeti tudi pri strokovnih šolah. Ker je bil centralistični sistem precej utrjen, posebno pri zveznih strokovnih šolah, se ga še marsikje ne morejo znebiti. Z novim pravilnikom o delu strokovnih šol pa se usmerja čim več kompetence na šole, istočasno pa se urejajo kompetence šole, tovarne in OLO kakor tudi republiškega organa za prosveto. Uredba nam to narekuje, toda le okvirno. Zato bo sistem strokovnih šol utrjen takrat, ko bomo duha uredb razumeli, ki pa je v vsakem primeru v skladu z družbenim razvojem v vsej FLRJ. Princip dela, postavitev sistema in reševanje problemov na strokovnih šolah mora biti v čim širšem zajetju vseh, ki bodo kader potrebovali. Z razpravljanjem z ustanovitelji šol, OLO, delavskimi sveti in upravnimi odbori moramo doseči najbolj ustrezen način izobraževanja strokovnih kadrov.

Strokovne šole so z novimi predpisi dobile osnovo za izdelavo pravilnikov in raznih predpisov, ki jih doslej v strokovnih šolah nismo imeli.

Nove uredbe terjajo ogromno organizacijskih sprememb in zajetje velikega števila strokovnjakov.

Bertoncelj Ivan

Ob reviziji študijskih načrtov filozofske in prirodoslovno - matematične fakultete univerze v Ljubljani

Na svojem 4. zasedanju je Odbor za znanost in visoke šole Sveta za prosveto in kulturo LRS načelno odobril revidirana študijska načrta obeh fakultet, ki dajeta našim gimnazijam in drugim srednjim šolam strokovno usposobljen učiteljski kader, zato ne bo odveč, ako se danes nekoliko obširneje o predmetu razpišemo, saj je predvsem od dela na univerzi odvisno delo na srednji šoli.

Znano bo, da so v Ljubljani zamenjali stari učni načrt takrat še enotne filozofske fakultete šele v letu 1949. Poglavitna značilnost novega učnega načrta je bila uvedba enopredmetnih študijskih skupin namesto dvopredmetnih, ki so bile vse

ne kot predmet v srednje šole ali pa le v zelo omejenem obsegu. Toda ogromna večina slušateljev bo nekoč iskala zaposlitve na srednji šoli, zato je družba zainteresirana, da bo število posameznih strokovnjakov sorazmerno potrebam skupnosti. Zato bi fakultetni sveti že s svojimi učnimi načrti morali paralizirati pojave tako imenovane konjunkturnosti posameznih študijskih skupin. Nihče namreč ne sme več pričakovati, da bodo šolske oblasti še nadalje nameščale na srednji šoli diplomirance, ki niso strokovno usposobljeni za noben predmet srednješolskega predmetnika, ali pa v najboljšem primeru za 2-10 ur tedenskega pouka. (Odslej bosta fakulteti morali tudi na diplom posebej označiti, ali ta usposablja absolvente za pouk na srednji šoli, ali pa zgolj za delo v določenih ožjih stroki.)

»Enopredmetni« absolventi na naših srednjih šolah nimajo rožnate bodočnosti! Zaposlijo jih lahko samo popolne gimnazije, teh pa je samo

25 in večina delovnih mest je zasedenih.

Oglejmo si spodnjo tabelo, pa nam bo situacija še bolj jasna.

V rubriki I so navedene študijske skupine, ki jih imamo od leta 1949 dalje. V rubriki II imamo število slušateljev vseh letnikov, ki so bili vpisani v poletnem semestru 1952 na teh skupinah. Rubrika III nam pove, po koliko novincev se namerava še jeseni vpisati, rubrika IV nas bo pa seznanila s trenutnimi kadrovskimi potrebami. V tej so navedene zares najnujnejše (javljene) potrebe, vendar pa vidimo, da je kriza na popolnih gimnazijah že za nami, da so velike potrebe le še na nižjih gimnazijah, ki pa jih s kadrom prvenstveno oskrbuje Višja pedagoška šola. (Ta pa seveda ne pozna »enopredmetnikov«. Na Hrvaškem, kjer so že letos razširili VPS na tri leta, imajo poleg 4 skupin s po dvema strokovnima predmetoma, še 4 skupine s po tremi predmeti!)

I PREDMETNA SKUPINA	II V letu 1952 vseh vpisanih študentov	III Za leto 1952/53 prijavljenih novincev	IV Trenutno nekritne potrebe na	
			višjih gimn. in učitelj.	nižjih gimn.
Filozofija	20	7	3	—
Psihologija	34	4	—	—
Pedagogika	24	2	2	—
Zgodovina	85	17	10	(in ze.) 73
Umetnostna zg.	51	5	—	—
Arheologija	25	3	—	—
Etnologija	32	2	—	—
Slovenski j.	191	47	15	(in sh.) 71
Ruski jezik	33	—	—	(in sh.) 7
Francoski j.	31	8	1	—
Italijanski j.	28	—	—	—
Angleški j.	137	44	4	(in sl.) 13
Nemški j.	38	—	—	(in sl.) 33
Klasična fil.	9	1	1	—
Primerjalna fil.	3	4	—	—
Svetovna knj.	45	7	—	—
Matematika	52	13	—	—
Fizika	12	4	13	104
Astronomija	2	—	—	—
Meteorologija	15	2	—	—
Kemija	42	17	2	—
Biologija	141	26	—	64
Geologija	39	9	—	—
Mineralogija	7	—	—	—
Geografija	123	36	—	(in zg.) 73

Statistika nam sicer pove, da od inkskribiranih študentov ne vzdrži na fakultetah niti 50%. Kljub temu pa se smemo vprašati, kje bodo n. pr. iskali zaposlitve »enopredmetni« geografi? Na popolnih gimnazijah so mesta zasedena, na nižjih gimnazijah pa morejo »čistega« geografa zaposliti v najboljšem primeru z devetimi urami. Kako prav bi mu torej prišla (že itak tradicionalna) povezava z zgodovino! In vendar je prav šef katedre za geografijo na univerzi v Ljubljani izjavil, da geografskega študija zaradi njegove obsežnosti ne gre povezati z nobenim drugim predmetom. Ali ne bi mogel tega reči predstavnik vsake katedre? Ni je discipline, ki bi jo mogel kdor koli v štirih letih doštudirati. Naloga fakultetnih svetov je pa ta, da določajo minimalno študijsko snov, ki jo mora študent obdelati še v dobi študija, naloga kateder pa, da seznanijo študenta s svojstvenostjo discipline in metode. Samim kopičenjem gradiva bomo seveda prihajali v čedalje večjo zago.

Če se sedaj seznanimo z učnimi načrtoma, ki bosta v veljavi od študijskega leta 52/53 dalje, bomo že na prvi pogled opazili, da so potrebe srednje šole močno upoštevane, čeprav še vedno ne v tisti meri in obliki, kot bi to želeli naši šolski praktiki. Najbolj pa je razveseljivo dejstvo, da je vsaj teoretično odpadla pregrada, ki je tako nenaravno ločila obe fakulteti v drugo od druge povsem izolirani ustanovi in ki je nastala zato, ker se je povsem administrativno mišljeni ukrep (kakršnen je svojemu bistvu odlok o delitvi nekdanje enotne filozofske fakultete na sedanjio filozofsko in prirodoslovno-matematično fakulteto tudi bil) prenesel iz pisarniškega področja tudi v študijsko delo samo. Z novim študijskim načrtom je zopet možna povezava predmeta, ki se docira na filozofski fakulteti, s predmetom, ki se docira na prirodoslovno-matematični, čeprav zaenkrat le v eni sami skupini: filozofijo lahko študent veže z matematiko. Enopredmetne so po novih učnih načrtih še naslednje skupine: matematika (razen v že omenjeni možni povezavi s filozofijo), fizika, astronomija, meteorologija, kemija, geografija, dočim so ostale skupine dvopredmetne, če vzamemo seveda pojem »drugega«

predmeta ponekod nekoliko širše (n. pr. pri zgodovini sta predmeta obča in narodna zgodovina, pri klasični filologiji grščina in latinščina, pri biologiji botanika in zoologija, pri slovenski literaturna zgodovina in jezik). Vendar pa je dokaj doslej samostojnih skupin, ki dajejo možnost povezave tudi z ne povsem sorodnimi disciplinami: filozofijo lahko odslej slušatelj vežejo z enim od naslednjih predmetov: z jezikovno skupino, z zgodovino, z umetnostno zgodovino, s psihologijo, s pedagogiko ali pa z matematiko; pedagogiko vežejo s filozofijo ali psihologijo; psihologijo z enim od modernih jezikov, s filozofijo ali s pedagogiko; umetnostno zgodovino z občo zgodovino; arheologijo z občo ali umetnostno zgodovino ali pa s klasično filologijo; etnologijo z narodnim jezikom ali z zgodovino; srbohrvaščino z enim od modernih jezikov; nemščino z drugim germanskim ali pa romanskim oziroma slovanskim jezikom; isto je z angleščino; francosčino z drugim romanskim ali germanskim ali slovanskim ali latinškim jezikom; isto je z italijanščino; primerjalno jezikoslovje bo najtesneje povezano z eno od drugih filoloških skupin, primerjalna književnost s teorijo književnosti pa s psihologijo ali pa z eno od jezikovnih skupin ter končno geologija s kemijo.

Ker je tudi univerza v Zagrebu (in to že eno leto pred Ljubljano) uvedla poleg enopredmetnih tudi dvopredmetne študijske skupine, smo torej na najboljši poti, da sčasoma povsem prekinemo s prakso pretrirane specializacije med rednim študijem, s prakso, ki jo je ostalim visokim šolam nekako vsilil zgled beograjskih visokih šol, s čimer pa seveda ne more biti rečeno, da bi bile specializacije nepotrebne. Nepotrebne oziroma škodljive so samo v dobi rednega visokošolskega študija, nadvse koristne in nujne pa so po diplomih in veliki pomanjkljivosti v organizirani skrbi za razvoj posameznih ved pri nas je prav ta, da so diplomirani filozofi po diplomii povsem prepuščeni samim sebi, da jih fakulteta, potem ko so v svojem poklicu, nič več ne oplaja, oziroma obratno, da tudi oni ne poživljajo fakultete z izkušnjami, ki so si jih nabrali v praktičnem delu. Toda to je že drugo poglavje.

Melihar Stane

Približujejo se občni zbori naših društev

Po sklepu naših kongresov bodo občni zbori naših organizacij v bodoče ob začetku šolskega leta. Republiški odbori predlagajo, da bi se občni zbori izvršili v času od 15. IX. do 15. X.

Dosedanje izkušnje zahtevajo temeljite priprave za dan obračuna in še temeljitejši pretes članov, ki bodo vodili naša društva.

Občni zbori naj bodo resnični odraz dejavnosti s strogo kritiko dela odbora in članov, obenem pa naj nam pokažejo smer dela v bodoči poslovni dobi.

Opozorili bi na nekatere najbolj značilne pomanjkljivosti preteklega obdobja, ki so delno objektivnega marsikje pa subjektivnega značaja.

Naša društva so imela ponekod šibke odbore, ki so čakali navodil »od zgoraj«, pri tem pa niso videli neposrednih problemov in nalog. Med odborniki so se nekateri, ki so bili brez posebnih funkcij, umaknili in prepustili vse delo predsednikom in tajnikom ali samo enemu izmed njih, ne da bi čutili kolektivno odgovornost za razvoj in utrjevanje društva. Le redkokje je deloval odbor v celoti tako, da je vsak posameznik čutil odgovornost pred članstvom, ki ga je izvolilo. Vsekakor moramo iskati vzrok marsikje v tem, da so bile nekaterim članom funkcije vsiljene, da so nekateri odborniki zaposleni v najrazličnejših organizacijah in društvi in da marsikje prav takim članstvo naloži še dolžnosti, češ pa naj bo še v sindikatu, kot da društvo ne potrebuje celega človeka.

Mnogi odbori niso uveljavili svojih funkcij v vprašanih, ki so terjala sodelovanja s političnimi in oblastnimi forumi. To se je najbolj čutilo pri prevajanju prosvetnih delavcev, kajti le malokatero društvo je temeljito osvetlilo primere, kjer je bila v dvomu prevedba v najvišji plačilni razred.

Za diferenciacijo med prosvetnimi delavci, ki so zavestni graditelji socializma in odločni zagovorniki napredne znanosti in indiferentni ali socializmu nasprotni (teh je sicer zelo malo) stremijo naši odbori vse premalo intenzivno in dosledno. Prav zaradi te pomanjkljivosti prihaja ponekod do tega, da politični oziroma oblastni forumi ne konzultirajo odborov društev pri vprašanih, pri katerih bi tudi društva morala dati svoje mnenje, oziroma bi morala neposredno sodelovati pri njih reševanju. Če hočemo doseči realizacijo sklepov kongresa prosvetnih delavcev in podpreti oblastne organe v poglobljanju demokracije, morajo postati naša društva bolj aktivna prav pri odpravljanju zgoraj navedenih napak, prav posebej pa morajo sodelovati pri reševanju problemov šolstva in vzgoje ne samo v ozkem okviru šole in društva ampak preko teh z vso javnostjo, ki je zainteresirana na izpolnjevanju resolucije III. plenuma CK KPJ.

Tov. Žiga Kilmovec je opozoril v Ljudski pravici z dne 2. VIII. na mnoge napake v naši prosvetni dejavnosti na področju šolstva. Ob obračunu našega dela, ki ga bomo dali na občnih zbora, pogledajmo tudi na tiste konkretne naloge, ki jih bodo člani v korist šolstva in vzgoje prav gotovo mogli izvršiti.

Naši člani v manjših centrih bi verjetno prav lahko obogatili našo pedagoško literaturo z bogatimi izkušnjami v šolskem delu, kakor tudi z najrazličnejšimi izsledki na področjih, ki niso čisto šolskega značaja in vendar odločilno važnosti za razvoj socializma in vzgoje socializma.

Horvat Izidor:

NA OBEH KONCIH PREHODA ALI KAKO JE S TEŽAVAMI PREHODA IZ OSNOVNE ŠOLE NA GIMNAZIJO

Vprašanje prehoda učencev iz osnovne šole v gimnazijo je zadnji dve leti predmet razpravljanja v vrstah pedagoških delavcev. O njem razpravljajo na lokalnih konferencah in sestankih, zasledimo ga v tisku in odmevalo je na društvenih zbora združenih prosvetnih delavcev. Svoj izvor ima v nezadovoljnih učnih uspehih na gimnazijah. Vzroki teh nezadovoljnih uspehov pa boja koreninijo v osnovni šoli, ki da do vaja gimnazijam učence z nezadostnim in šibkim znanjem. Predlogi za rešitev tega vprašanja so kaj različni in posegajo v sam šolski sistem.

Kakor je vprašanje prehoda več ali manj res aktualno, tako je treba takoj naglasiti, da samo na sebi ni nič izrednega in novega. Pojavilo se je nemara s pojavom gimnazij in obstaja, odkar obstaja organizirano šolstvo in šolski sistemi. Od časa do časa se pojavi z vso ostrino, potem se pa zopet nekoliko oblaži.

Revolucijski prelomi s konservativno preteklostjo in skoki v progresivno jutrišnjico so uveljavljali revolucijska in napredna načela na vseh področjih družbenega življenja in nehanja in tako ne na zadnjem mestu tudi na šolsko-prosvetnem področju. V zgodovini šolstva, ki je kakopak tesno povezana s splošnim zgodovinskim razvojem, imamo niz revolucijskih skokov in ukrepov, med katere bi štel n. pr. laizacija šolstva, uvedbo realij v predmetnike, šolsko obveznost itd. ... Pa tudi evolucijski razvoj je šel zdej s hitrejšim, zdej počasnejšim zagonom naprej, kakor so ga pač

stičnega človeka. Prepričani smo, da bodo naši člani konkretno reagirali na večje število članov, priobčenih v P. D., ker je potrebno slišati mnenja vseh, ki neposredno realizirajo naš vzgojni smoter. Če upoštevamo dosedanje reakcije prosvetnih delavcev na razne članke, ki nakazujejo pojavljajoče se probleme naše vzgoje in pouka, moramo zaključiti, da je malenkostna. Zato naj bi društva v bodoče skrbela za diskusijo in objavljanje izsledkov naših pedagoških praktikov.

Z zbiranjem in analizo statističnih podatkov bodisi na področju šole, ljudske prosvete ali drugod, bi mogli koristiti tudi organom oblasti, ki povsod ne vidijo vseh problemov ali pa njih reševanje odlašajo.

Je vrsta problemov, ki jih moremo naša društva najti in reševati neposredno na svojem delovnem področju, ne da bi zato čakala posebnih navodil.

Moramo pa reči ob vstopu v novo delovno obdobje, da je mnogo naših društev in aktivnih članov že pričelo s tovrstnim delom, čeprav o njem ni bilo pisano, ne javno spregovorjeno.

Društva naših večjih centrov kot so Ljubljana, Maribor, Celje so že mnogo storila za utrjevanje organiza-

Okrajnim odborom društev prosvetnih delavcev in naročnikom »Prosvetnega delavca«

Združenja in društva prosvetnih delavcev so se v preteklem šolskem letu prizadevala, da dosežemo čim večji napredek v šolstvu, da izboljšamo članstvu delovne pogoje in odpravimo nepravilnosti in škodljive pojave na prosvetnem področju. »Prosvetni delavec«, ki je glasilo združenih prosvetnih delavcev, je razpravljal o mnogih pojavih s področja šolske politike, objavljal je članke strokovnega značaja in pisal o težnjah prosvetnih delavcev.

Na lanskim plenemih in ustanovnih občnih zbora so člani plenuma razpravljali tudi o težkočah, ki jih ima njihovo glasilo. Ustanovni občni zbori združenj so soglasno osvojili sklep, da je treba naš pedagoški tisk še bolj razširiti. Združenja prosvetnih delavcev zato ponovno apelirajo na vse svoje upravne odbore, da uresničijo sprejete sklepe in obveze, na članstvo društev pa, da se ravna po tistih okrajnih društvi, ki so se že polnoštevilno naročila na svoje glasilo. Število naročnikov (3900) kaže na še vedno izredno nizko zavest članstva pri naročanju stanovskega tiska.

Dokler ne bodo upravni odbori dosegli tega, da bo sleherni član društva tudi naročnik »Prosvetnega delavca«, se bo »Prosvetni delavec« moral še vedno boriti za svoj obstoj. Neopravičljivo je to tembolj, ker obstaja še veliko število šol, katerih šolske uprave niso naročene na list, čeprav Svet za prosveto in kulturo to nujno priporoča. Zato naj upravni odbori društev na svojih letošnjih jesenskih občnih zbora ponovno pretrpete to vprašanje. Mesečni prispevek za naročnino po 25 din je tako nizek, da ne more veljati noben izgovor kot ovira za naročnino. Ponovno prosimo predsednike in tajnike vseh društev, da se osebno zavamejo za to, da članstvo z novim šolskim letom v polni meri naroči »Prosvetnega delavca« in »Sodobno pedagogiko«.

Uprava lista »Prosvetni delavec« se je preselila iz svojih dosedanjih prostorov na Masarykovi c. 14/IV v

cije, pri čemer so stremela, da uveljavijo skupine in stvorijo trdne osnovne edinice. Priporočljivo je, da bi prav povsod izbrali ugledne članke za vodje skupin, ker bo le tako možno plodno delo odborov, ki bodo sodelovali s političnimi in oblastnimi forumi.

Zaščita članov je možna le, če dobro poznamo članstvo. Nekatera društva so zavoljo tega to svojo funkcijo že doslej z uspehom opravljala.

Mnoga društva so uspešno pomagala članstvu pri strokovnem izpopolnjevanju s tem, da so organizirala strokovna predavanja, strokovne aktivne; dobre rezultate so ponekod pokazale tudi hospitacije, ki niso bile več formalne.

Ocenjevanje članov pri strokovnem, političnem in ljudskoprosvetnem delu je tedaj bolj važno, saj bodo društva neposredno sodelovala pri prevedbah članov v višje plačilne razrede. Zato je svetovati našim odborom, da volijo v nove forume tudi člane, ki bodo prav za to slednjo dolžnost dovolj usposobljeni in do katerih bo članstvo imelo zaupanje.

Naši občni zbori naj se vrše v znamenju odločnega obračuna z vsemi napakami, s perspektivo utrjene organizacije, v kateri bodo politični in oblastni forumi gledali živ organizem, ki se v vsakem svojem členu zaveda pomena in vsebine socialistične demokracije.

V. M.

Dalmatinovo 6, kjer posluje tudi uprava Mladinske knjige oz. uprava mladinskih listov (tel. 35-93), uprava »Sodobne pedagogike« pa posluje do nadaljnjega še vedno v starih prostorih (Masarykova 14/IV). Zato naj odselej vsi naročniki, poverjeniki in blagajniki posebej obračunavajo z upravo »Prosvetnega delavca« (v Dalmatinovi 6) in posebej z upravo »Sodobne pedagogike«. (Ček, rač. za »Prosvetnega delavca« ostane kot doslej 604-90321-10.) Zato je treba tudi ločeno poravnati naročnino za oba lista. Vsak, ki plačuje naročnino, naj vedno na hrbtni strani položnice navede, za kaj in za koga pošilja denar.

Prosimo društvene poverjenike, društvene blagajnike in odbornike, da takoj v septembru, vsekakor pa še pred občnimi zbora kontrolirajo sezname naročnikov. Tudi zaradi mnogih premostitev je nujno potrebno, da društva ali pa tudi posamezniki uredijo svoje naslove. Stari naročniki, ki so bili premeščeni, naj javijo upravam svoje nove naslove, pri tem pa naj ne pozabijo napisati tudi svoj dosedanjih naslovov.

Ker bo uprava še nadalje pošiljala naročnikom list na njih osebni naslov, naj društvene uprave, oziroma poverjeniki ali blagajniki skrbijo, da dobi uprava že v septembru popolne in pravilne sezname vseh naročnikov na območju vsakega društva. Seznam naj vsebuje ime, kraj, pošto in okraj vsakega naročnika. Posebej pa pošiljate tudi sezname novih naročnikov!

Ker smo prepričani, da bomo mogli z novim šolskim letom zvišati število naročnikov najmanj za 1000 naročnikov (z upravami šol in člani društev bi mogli doseči naklado lista blizu 10.000) bomo tiskali 13. in 14. številko v zvišani nakladi, da bomo mogli naknadno poslati list tudi novim naročnikom. Z novo organizacijo uprave upamo, da bomo v letošnjem letu mogli list izdajati redno 14 dnevno, kar je pa odvisno

Pridobitev NOB in ljudske revolucije na šolsko-prosvetnem področju je približevanje šole ljudstvu in nudenje čim višje izobrazbe najširšim plastem delovnega ljudstva. Graditev in sam socialistični družbeni red ne zahteva le visoko kvalificiranega in srednjega vodstvenega kadra, temveč večjo izobrazbeno raven slehernega delavca. Ta pridobitev se je uveljavila v osemletnem obveznem šolanju, ki obsega štiri razrede osnovne šole in štiri razrede nižje gimnazije. Nova nižja gimnazija ni več izbirna šola, ampak obvezna šola, tedaj pravcata množica ljudska šola s težiščem na srednje nadarjenem učencu.

Ob takem revolucijskem skoku v razvoj našega šolstva, ki nam je dal šolski sistem enotnega splošnoizobraževalnega in obveznega šolstva z višjo stopnjo izobrazbe in zaradi velikih materialnih in duhovnih opustošenj, ki nam jih je prizadajala vojna, so se, kar je povsem umljivo, pojavile mnoge in ve-like objektivne in subjektivne težave. Te so se nujno morale odražati v učnih uspehih oziroma neuspehih. Zaostritev vprašanja nezadovoljnih učnih uspehov na gimnazijah pa se je zrinilo na stranski tir in dobilo formulacijo v vprašanju prehoda z očitkom, da prihajajo iz osnovne šole učenci s prav slabim znanjem.

Ob zaostritvi tega vprašanja in postavljanju istega na dnevni red današnje šolske problematike stojimo tako rekoč pred alternativno ali vračanja k buržoazni šolski praksi nižje gimnazije, ali vztrajanja pri naprednem sistemu obveznosti in množičnosti nižje gimnazije. S psihološke strani je nemara jedro vprašanja in to, pod kakim zornim

Drago Humek - 75 letnik

Ta mesec sem ga obiskal v njegovi hišici na Gradišču pri Raki. Ze stari Kelti in pozneje Rimljani so živeli na tem rodovitnem laporju in nekdanjem morskem dnu, ki je moralo biti prav razburkano, saj je svet vegast kot nečke, kar prav pride številnim Račanom, ker imajo tako večjo površino za rodovitna polja, lepe vinograde in obilne gozdove. Jubilant se je rodil v hišni št. 2. Oče je bil kočijaž v graščini na Mokricah pri grofu Auerspergu, mati pa seveda prav tam kuharica. Ker je podedovala na Raki posestvo, se je oče zaposlil na graščini na Raki pri grofu Lenkuhu. Doma je bil pa njegov oče iz Obrežja pri Mokricah, kjer je takrat gospodoval baron Gagnern. Sedem otrok je bilo v družini in naš Drago se je rodil kot najmlajši 16. septembra 1877.

Pa prislulhomo, kaj sam pove o svojem življenju:

V osnovno šolo sem hodil na Rakko in na Veliko Dolino, kjer je bil učitelj Rožman Florijan, ki je prvi pričel s poukom ročnih del tudi pri dečkih. Neka tercijska ljubljanska perica doma od Sv. Duha nad Krškimi je pisala raskemu nadučitelju, če ima kakšnega brihtnega fanta za ljubljanske šole, ki bi šel seveda potem v lemenat. Tako me je kot brihtnega fanta, za katerega stamenda mislila, da pojde v lemenat, poslal v III. razred v Ljubljano. Pri tej perici sem torej stanoval in hodil v osnovno šola na Graben, kjer je bil tedaj upravitelj Belar. Učil sem se prav dobro, prav dobro sem moral pomagati pa tudi tej perici. Spominjam se, da sem moral vsako jutro v cerkev, kjer sem moral pripraviti prostor zanj; ko se je primajala za menoj v cerkev, sem moral iz klopi in stati poleg nje do konca. Vsega tega sem se naveličal in odšel domov, kjer sem hodil trikrat v II. razred. Imeli smo takrat namreč na Raki samo dva razreda. Spominjam se tudi, da je bil takrat tu učitelj Lunder, ki me je prvi imenoval Drago in ne Karol.

Ker sem pa le nekako vedno sitnari, da bi rad kaj postal, me je vzel na stanovanje in hrano krški gostilničar Gregorič in mi tako omogočil študij na takratni znani meščanski šoli v Krškem. Seveda me ni imel zastoj; pridno sem moral vsako jutro čistiti čevlje, gostilniški pribor, včasih pa tudi prodajati cigare. Tudi na meščanski šoli, kjer je bil ravnatelj Lapajne, sem imel vse prav dobro. Na moje veselje je bil na krško osnovno šolo prestavljen iz Vel. Doline učitelj Rožman in pri njem sem nadaljeval z ročnim delom. Za to sem imel od malega največje veselje. V 6. letu sem že

predvsem tudi od pomoči vsega našega članstva.

Svojem stalnim dopisnikom je uredništvo poslalo te dni posebna vabila za sodelovanje. Prosimo pa tudi vse svoje ostale naročnike in člane društev, da v večjem številu dopisujejo v »Prosvetnega delavca«. Društva, ki doslej še niso izbrala svojih poverjenikov za pedagoški tisk, naj to store na občnih zbora. Poverjeniki bodo lahko tudi najboljše organizatorji dopisništva. Tovarishi blagajniki društev pa naj nam tudi letos pomagajo pri pobiranju naročnine. Naročnina za »Prosvetni delavec« ostaja ista in se naj praviloma zbira skupaj s članarino (25 din mesečno), odvaja pa se naj posebej na naš čekovni račun. Društva naj v svojih poročilih o občnih zbora navedejo tudi ime in naslov poverjenika za pedagoški tisk, da se bosta uredništvo in uprava mogla obračati tudi neposredno nanj.

kotom in v kaki perspektivi gledamo na današnje in jutrišnje učno-vzgojne smote v najširšem pomenu besede v naši družbeni stvarnosti in perspektivi socialistične graditve. Pedagoški delavci, ne glede na vrsto šole, moramo poznati ne le črko, temveč tudi duha socialističnega šolskega sistema. Predsednik Sveta za prosveto, kulturo in znanost LRH pravi o tem: »Ta ukrep bo dajal zadovoljive rezultate le tedaj, če bodo prosvetni delavci stopnjevali svojo prizadevnost in če bodo organi ljudske oblasti in organizacij bolje skrbeli za odpravljanje težkoč in za dobre delovne pogoje. (»Prosvetni delavec« 26. XII. 1951.)

V povojnem razdejvanju in težavnem začetku smo šli morda tu in tam predalet preko mej naše zmogljivosti ter ukrepali to in ono kampanjsko v iskanju najboljših poti v vrtoglavem tempu razvoja. Toda to so tipični znaki revolucijskih obdobij, ki se pojavljajo na vseh področjih družbene dejavnosti. Čas in razvoj je zahteval svoje in je zahteval čisto tudi naglo. V naglici pa se je storila tudi marsikatera napaka. Danes gledamo na marsikaj z umerjenimi pogledi, kritičneje in bolj realistično.

Vprašanje prehoda je aktualno v naši šolski problematiki, ni pa najbolj pereče in ni izolirano. Je le eden izmed elementov v sklopu celokupne problematike. Zaradi tega ga ne smemo in ne moremo iztrgati iz celote in ga reševati izolirano, ker ga tako gotovo ne bomo dobro rešili. Ni dovolj, če nekritično zvalimo krivdo na vse učne neuspehe na osnovno šolo ali na drugi strani na gimnazijo in tudi ne, če zanje okrivimo šolski sistem. Kakor večina naših povojnih in začetnih problemov, težkoč in napak, je tudi kritičnost prehoda med osnovno šolo in gimnazijo prehodnega značaja.

napravil voziček, pozneje še večjega in uporabnega, na meščanski šoli pa že biciklji. Takrat so bili v navadi visoki biciklji, katerim smo rekli kengururji. Moj seveda ni bil tak.

Iz meščanske šole sem jo mahnil na učiteljske v Ljubljano, kar seveda zaradi vzdrževanja ni bilo lahko. Hrano sem si nekako sprosila v ljudski kuhinji. Popoldan mi jo je plačeval Luka Jeran po 6 krajcarjev, večerja je stala pa 4 krajcarje in to je plačeval neki hauptman Hibšman, ki je rad podpiral slovenske študente. Večerja je bila vedno enaka: fižol v solati in košček kruha.

V Krškem je bil 1897 odprt še en oddelek, za katerega so potrebovali še eno učno moč. Ker so me učitelji poznali kot dobrega dijaka, je ravnatelj Lapajne pisal na Rako, naj pridem kot suplent, kar sem 4. septembra 1897 tudi napravil. Učil sem vse predmete, kakor se je takrat za suplenta spodobilo, prav vse — samo krščanskega nauka ne. Napravil sem seveda tudi usposobljenostni izpit in pozneje državni izpit za učitelja meščanskih šol. V Krškem sem bil 22 let, do leta 1919. Takrat sem bil pa imenovan za ravnatelja deške meščanske šole v Mariboru, ko je bil tam komisar Krčan Vilko Pfeifer. Prišel sem tam z 8 razredi, ko sem po 17 letih odhajal v pokoj, je bilo pa 18 razredov, 700 učencev in 30 učiteljev. Po štirih letih nadslužbe sem odšel 1936 v pokoj.

Tako pripoveduje in prav lepo po raško zavija. O svojem delu se nič rad ne hvali, vendar je vredno, da si predočimo tudi to, saj bo ime Humeka Draga ostalo zapisano v slovenskem šolstvu med pionirji.

Posebej se je zanimal za matematiko, opisno geometrijo, risanje in lepopis. Nešteta predavanja, ki jih je imel, so dajala učnemu kadru osnovne smernice za pouk moderne risanja in ročnega dela. Vpeljal je moderno risanje po hamburški metodi, pri čemer ni pozabil na umetniško vzgojo. Ogledal si je razne razstave na Dunaju, dela svojih učencev pa je potem razstavljal v Ljubljani, na Dunaju, v Zagrebu, trikrat v Beogradu. Razstavo ročnih del je imel v Mariboru in Beogradu. Že v Krškem si je napravil primerno delavnico, kjer je med drugim napravil sam tudi 3 odre: šolskega, za čitalnico in za sokolski oder. Vse je bila njegova zamisel in njegovo ročno delo. Na njegovo prizadevanje je bilo na vseh meščanskih šolah vpeljano ročno delo, hodil je okrog predavati, pisal je o tem v Učiteljskem tovarišu. V enem letu je imel po dvajset in tudi več predavanj.

Leta 1923 je ustanovil stanovsko glasilo »Gradjanska škola«, ki je trajalo do vojne in katerega urednik je bil do svoje upokojitve 1936. Bil je soustanovitelj mladinskega šolskega časopisa »Razori« in s Toneom Gasparijem njegov sourednik. Dalje je s celjskimi in hrvaškimi tovariši ustanovil Društvo meščanskošolskih učiteljev in bil predsednik slovenskega odseka tega društva, za kar so mu izročili zlato uro s primernim posvetilom.

V Krškem je bil 10 let predsednik Pedagoškega društva, ki je izdajalo svoje knjige pod predstvom Gabrčka. Drago Humek je v tem društvu izdal brošuro »25 let pedagoškega društva v Krškem«. Njegova praktična dela so bila splošno znana. Tako je praktično geometrijo, risanje planov in stavbnih načrtov prikazal v knjigi »Merstvo v vsakdanjem življenju«. Zgodovina vseh mariborskih šol je bila popisana v njegovem delu »10 let slovenskega učiteljstva v Mariboru«.

(Nadaljevanje na 3. strani)

V objektivnem iskanju vzrokov za težave prehoda se ne moremo izogniti vsaj bežni analizi šolske problematike od osvoboditve sem. Zato si oglejmo nekatere psihološke in materialne baze, na katerih smo gradili novo šolo. Nujno se moramo dotakniti nekaterih subjektivnih in objektivnih težkoč, katerih posledica so nezadovoljivi učni in tudi vzgojni uspehi na vseh naših šolah in v vseh razredih in ne le v I. razredu gimnazije. Te momente bomo tukaj res le bolj našli brez širšega utemeljevanja, kajti vsak izmed problemov vsebuje zopet niz sestavnih elementov in vprašanj, ki dajejo gradivo za široko obravnavo in seveda terjajo primerno rešitev.

1. Prvi in poglavitni vzrok je osnovna baza naše šolsko-pedagoške dejavnosti, ki nam je služila tudi za izhodišče referata in ta je: obveznost in množičnost čim višje možne izobrazbe vsega delovnega ljudstva. To pridobitev moramo imeti stalno pred očmi mi šolniki kakor vsi organi ljudske oblasti in družbenih organizacij od vrhov do osnovnih celic. Na tem temelju gradimo celotno našo šolsko in prosvetno-kulturno zgradbo, pri čemer moramo upoštevati našo trenutno zmogljivost in perspektivo razvoja.

2. Nov šolski sistem je nujno trčil ob našo psihološko pripravljenost in prizadevost.

Zaradi konservativnega gledanja dobrega dela ljudstva na šolstvo sploh so ljudje sprejemali nove in napredne ukrepe z nezaupanjem, s pridržkom in marsikje celo z odkri-

PROSVETNI DELAVCI IZ ANGLIJE IN FRANCIJE PRI NAS, NAŠI PA PRI NJI

Centralna odbora Združenja učiteljev in Združenja profesorjev sta letos pričela z organizacijo zamenjave naših prosvetnih delavcev s prosvetnimi delavci iz Anglije in Francije. Letos je prišlo okrog 50 angleških prosvetnih delavcev, ki so ostali po 14 dni v sindikalnih domovih, in sicer v Opatiji, Crikvenici, Rabu in Martuljku. Iz Francije jih je prišlo 20.

V zameno je naših 20 članov prebivalo po 14 dni v Mentonu (Francija), z Anglijo pa je bila zamenjava organizirana tako, da bo odšlo v septembru 10 srednješolskih profesorjev v Anglijo, kjer bodo ostali mesec dni, 10 profesorjev pa pojde tja za tri mesece, ter se bodo posvetili študiju jezika. Centralna odbora sta namreč sklenila, da pojde letos v Anglijo manj ljudi, zato pa za daljši čas, ker bi v krajšem kot je en mesec ne mogli pregledati sistema šolstva in praktičnega dela po šolah, in v krajšem času kot so trije meseci ne bi mogli izpolniti svojega znanja v jeziku. V vsaki skupini je tudi po 1 profesor iz Slovenije. Ker so stroški za bivanje v tujini zelo veliki, je bila izvedba možna le z delno pomočjo Svetov za prosveto in kulturo — in to republiških kot okrajnih ozir. mestnih.

★

Skupina šestih angleških profesorov raznih srednjih šol je bila na oddihu v Martuljku od 7. avgusta do 21. avgusta. Dobro so izrabili svoj čas, saj so bile dvakrat v Srednjem vrhu in visoko gori ob divjem potoku. Peš so šle iz Martuljka skozi Kranjsko goro do avstrijske meje na Podkorenskem sedlu in se vrnile na kmečkem vozu od Podkorena do Martuljka, kar jim je bilo kljub dežju v prijetno zabavo. Šle so v vrata; nameravale so samo do Aljažvega doma, pa jih je veličastna triglavska stena zvalila dalje preko Luknje v dolino Zadnjice in dalje v Trento. Prehitro jim je potekala pot po dolini Zadnjice, da bi se mogla naučiti vseh lepote, ki jih je ta dolina tako polna. Drugi dan so bile že v zgodnjem jutru ob izviru Soče, nato so se preko Vršiča vrnile v Kranjsko goro. Obiskale so Vintgar in Bled, Bohinj in slap Savice; občudovale so znamenite slapove v Martuljku, šle do snežišča za Akom in so se težko ločile spodaj od izvirov ter od tolimunov in brzic, v katere tako nenadoma

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kdo ne pozna Draga Humeka kot ilustratorja? Vse ilustracije v Begovih »Naših gobah« so njegove. Njegove so vse risbe v knjigah, ki jih je spisal njegov brat Martin Humek, tako »Slovenski sadjar«, »Breskev in marelica«, »Domači vrt«, dalje ilustracije v Beletovem »Sadjarstvu« in vsi akvareli v Kalinškovi »Slovenski kuharici«.

Do vojne 1941 je bil stalni dopisnik in ilustrator Ganglovega »Zvončka« in še danes je dopisnik ilustratornega »Tovariša«, kjer je še lani dobil za nagrado dve knjigi.

Bil je odlični igralec na odrih, dober pevec; pel je pod Oskarjem Devom v Mariboru in sodeloval tudi pri koncertih. Svoje bogato znanje je dopolnjeval s številnimi poučnimi potovanji. Bil je na praktičnem slikarskem tečaju v Monakovem, ogledal si dela svoje stroke v Pragi, prehodil Grško, Malo Azijo, šel na otok Santorin, ki je nastal v naši dobi, bil na Kreti, ogledal si je vse zbirke in palače v Rimu in seveda vse zanimivosti po naši državi. Iz

preidejo vsi številni izviri. Iz Tamara jih je izvabilo Grlo zopet na Vršič; ni jim bilo žal, saj so poleg tolikih lepote videli prvič tudi divje koze. Zelo jih je zanimala naša flora, saj so bile med njimi tudi biologinje.

Prijetno iznenadenje je bil zanje večer, ko jih je povabil predsednik Centralnega sveta sindikatov Jugoslavije tovariš Djuro Salaj, ki se je nekaj dni mudil v Sindikalnem domu v Martuljku. Ob tej priliki so se seznanile z učiteljstvom iz okolice in s srednješolskimi profesorji iz Zagreba in Beograda, ki so bili tu na oddihu. Čutile so se v prijetnem, kar domačem okolju. Prehitro so jim minili dnevi in težko so se poslovile od naših krajev in od naših ljudi. Odhajale so z obljubo, da se še vrnejo k nam. Bile so to kolegice, ki niso prišle k nam samo zaradi površne zabave. Iz razgovorov je bilo slutiti, da so odlične srednješolske profesorice, ki ljubijo svoj poklic. Našli smo dosti stičnih splošnih pogledov na vzgojo. Hitro so se med nami udomačile in tako tudi vsak naš človek v njihovi družbi. Bile so preproste in skromne. Rekle so, da so jih dobra kuhinja v Sindikalnem domu, postrežljivost vsega osebja, tako bogate prirodne lepote in ljubeznivost naših ljudi na vsakem koraku kar preveč razvdale.

Vse so že bile obiskale večino evropskih dežel, potovale pa so tudi že po drugih kontinentih. Naglašamo to zato, ker so sprejemale vtise naših naravnih lepote in vtise o naših ljudeh iz svojega širokega razgleda. Brez pretiravanja lahko rečemo, da so bile nadvse zadovoljne, in da skoraj niso prebile lepših dni na svojih potovanjih. Kar se tiče prirodnih lepote, jim je bilo pri nas bolj všeč kot n. pr. v Švici, tako zaradi nedotaknjenih naravnih lepote kot posebej še zaradi gostoljubnosti in prijaznosti naših ljudi, s katerimi so dosti prihajale v dotiko (in sicer ne samo z gosti v Sindikalnem domu, pač pa tudi s kmečkim prebivalstvom). Zelo rade so namreč stopile v kmečko hišo, posebej še v staro, tipično gorenjsko hišo, kot je n. pr. hiša z lepim lesenim stropom iz leta 1506 v Srednjem vrhu.

Angleži naše razmere neverjetno slabo poznajo, odnosno imajo o njih povsem napačne predstave. Vsi znanci naših gostov so jih pred odhodom v Jugoslavijo svarili, naj ne

sedanje vojne rad pokaže svojo številko, ki jo je kot brezpravno bitje dobil ob izselitvi na Badsensko.

V Mariboru je opremil prvo oficielno delavnico za ročna dela v velikosti 17 × 8 m. Tu si lahko našel vse za mizarska, strgarska, knjigovozniška in kovinarska dela ter za modeliranje. Iz pohorskega lesa si je počasi izrezal dele za leseno hišo in vsako leto pomalem to prinašal v domači kraj. Na slemenu nima petelina, pač pa čepi tam majolika in temu prijetnemu bivališču v senčnatem gozdičku je dal ime »Vila cviček«.

Drago Humek je velik ljubitelj narave. V samotni mu prepevajo ptičke, ki jih skrbno krmi, v majoliki na slemenu njegove vile gnezdiijo vsako leto sinčičke in je ves v skrbeh, če gre vsakoletnemu zarodu vse v redu.

Vsi mlajši želimo jubilaritu, da bi s svojo družico še dolgo užival zasluženi pokoj in da bi glede svoje dejavnosti našel obilo posnemalcev.

JK

3. Vse premalo smo nemara upoštevali v šolsko-pedagoški dejavnosti tistega činitelja, ki je sam predmet naših učno-vzgojnih prizadevanj, to je učenca — otroka.

Ali nismo morda vendarle premalo upoštevali psihologije in fiziologije, telesne in duševne razvitosti, fizične in intelektualne zmogljivosti sodobnega otroka, ki je rasteal ali se pa rodil v letih grozot strašne totalne vojne? Kaj vse je preстал ta otrok? Ali se je hranil količinsko in kakovostno z ustrezno hrano? Ali se ne odražajo na njem in v njem čas in dogodki z vsemi posledicami?

Kakšna je telesna in duševna zmogljivost sodobnega otroka, je v pedagoški praksi sila važno vprašanje. Podoba pa je, da smo ga kaj radi obšli brez resnega študija in upoštevanja. Le poglabimo se v poverljive nam otroke, poglabljamo se v fiziološka, psihološka, pedagoška in intelektualna opažanja svojih učencev in odkrijmo morda marsikaj. Ugotovili bomo, koliko otrok je resnično popolnoma zdravih (srce, pljuča, sluh, vid in posebej še živci), kako je z njihovimi duševnimi funkcijami, zmogljivostmi in lastnostmi (moč volje, zapornitev, zainteresiranost, zbranost, pozornost, raztresenost itd. ...).

Na to pa se naslanja še drugo vprašanje: pod kakšnimi materialnimi in delovnimi pogoji naš učenec in dijak dela, se uči (družinske razmere, zaposlenost obeh roditeljev, oddaljenost od šole, vožnja, dalje čas pouka popoldne, čas in prostor samostojnega učenja, učni pripomočki, sredstva itd. ...).

Zelo važno je vprašanje vzgojenosti mladine, njeno vedenje, delovna in splošna disciplinla posebej še pri samem pouku v učilnici. Ali je v mladini zavest poklicne dolžnosti in odgovornosti, zvestost, pa marljivost, iniciativnost, zavestne discipline in delovnega zaganja.

Nič manj važno ni vprašanje: kaj, koliko in kako se mladina uči. Vsekar mora učeča se mladina vseh šol po-

hodiijo k nam, ker se ne ve, kaj se jim lahko primeri. Ze ta obisk bo gotovo nekaj pripomogel k boljsemu spoznavanju naših razmer. V tem oziru prosvetni delavci lahko napravijo veliko več kot ljudje drugih poklicev. Same so pripovedovale, kako bodo govorile svojim dijakom o naših ljudeh in naši deželi. Tako se bo velik krog ljudi seznanil z najvažnejšimi podatki o naši domovini. Verjetno bo ta ali ona napisala članek o naši zemlji, Marsikaj bodo vedele povedati, saj smo se razgovarjali o naši preteklosti, o našem narodnoosvobodilnem boju, o naših delovnih naporih po osvoboditvi, o socialistični demokraciji, o naših odnosih do vere in cerkve, o šolstvu itd. Zelele so, da čim več zvedo o našem preteklem in sedanjem življenju.

Ob slovesu iz Ljubljane je Republiški odbor Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev Slovenije priredil gostom zakusko, kjer jim je pozdravila tajnica tov. Vederjak Marija in izrazila našo željo, da se prosvetni delavci obeh dežel s tako izmenjavo čimbolj zblížajo in postanejo tolmači naporov obeh ljudstev za resnični mir in boljše življenje. S prisrčnimi besedami se je zahvalila za pozdrave in za gostoljubnost Miss Emid Crowe. Rekla je, da jih je Jugoslavija resnično presenetila, saj so pričakovale togo, zaprtost, pa so našle na pažnjo in način, ki jih spravlja v vznemirjenost. Tako človeško toplo kot pri

nas se niso še nikjer na svetu počutili. Srečne so, da so spoznale tako lepo zemljo in tako hrabre ljudi. Iskreno se je nato zahvalila še ravnateljcu Cemažarju, ki jim je bil vse dni nepozaben voditelj.

★

Dne 24. avgusta je prišel v Jugoslavijo gospod John Corsellis, tajnik organizacije za izmenjavo prosvetnih delavcev. Na Jesenicah ga je pričakal tajnik Centralnega odbora Združenja učiteljev Jugoslavije tov. Savič, ki pri nas vodi posle za izmenjavo prosvetnih delavcev. Corsellis je prišel v Jugoslavijo, da pregleda možnosti za večjo medsebojno izmenjavo; obiskal je najprej kraje, kjer so letos na počitnicah angleški prosvetni delavci, pa tudi druge kraje, ki bi prišli za skupine v pošte (g. Corsellis precej dobro obvlada srbski jezik). Obiskali smo z njim najprej drugo skupino angleških gostov v Martuljku, ki je prišla tja 21. t. m. Tudi ta je pri nas prav zadovoljna in jim celo večdnevno slabo vreme ni pokvarilo dobre volje. Tovariš profesor Kušner Pavel jim je gotovo odlično vodil in tolmač vsega potrebnega. G. Corsellis se je zelo zanimal za možnost, da bi prišli Angleži na smučanje v Sindikalni dom v Martuljku. Našel je tudi vprašanje izmenjave dijakov. Angleški dijaki bi prišli v kak večji kraj n. pr. v Ljubljano, kjer bi stanovali v dijaškem domu; ali pa bi jih sprejeli starši tistih dijakov, ki se v gimnaziji učijo angleškega jezika...

G. Corsellis si je v naslednjih dveh dneh ogledal še Bohinj in Bled. Navdušen je bil zlasti za Bohinj in Vintgar.

Pedagoški zbor v Nürnbergu

Nürnberg je zelo razdejavno mesto. Nemec, s katerim sem z gradu opazoval razvaline, ni mogel uganiti, kakšen smisel je imelo uničevanje tega ponosnega starinskega mesta. Tudi Anglež, ki je z zanimanjem ogledoval hišo Albrechta Dürerja, je samo zmajeval z glavo in si v domišljiji poskušal naslikati prejšnjo podobo hiš, ki so stale nekoč pod močnim srednjeveškim gradom. Vendar čez nekaj trenutkov zamišljeno izpregovori: Drugo svetovno vojno je bilo treba končati in tudi te razvaline so imele pri koncu vojne svoje delež. Nemec molči in samo dvomljivo skomizgne. Mesto je bilo včasih ponos germanskih nacionalistov, a tudi svobodno mislečih Nemcev, ki niso bili preobremenjeni s predsodki. Danes pa so vsenaokrog ruševine. Spomenik Hansa Sachsja, ki je bil nekoč na zavidanem trgu, je sedaj na planjavi in okrog njega raste plevel. V Nürnbergu sta delala Albrecht Dürer in Hans Sachs, tam ima spomenik urar Peter Heinlein, nekaj spominov je zapustil za seboj tudi Till Eulenspiegel. Še danes živi spomin na te slavne može med nürnberškimi meščani, kakor da so se šele včeraj preselili v kak drug kraj. To zanje ni preteklost, ampak povsod in vedno pričujoča sedanjost. Iz Nürnberga so nekoč prevvažali svojo robo daleč po svetu, o tem še vedno pričča slika na trgovski zbornici. Preteklost je za te Nemce sedanjost, prava sedanjost pa jim je precej tuj. Da je iz njihovega mesta nekoč grmela Hitlerjeva beseda, jim je neprijetno; kadar gre do pa mimo sodišča, kjer se je odvijal proces proti Göringju in drugim vojnim zločincem, najrajši zaniže. Danes je v tem poslopju ameriški Eucom — European Command. Zraven tega poslopja v stran-

ski ulici, kjer parkirajo ameriški Fordi, Packardi in drugi taki močnejši, pa je precej skromna hiša z napisom: Education Service Center-Pädagogisches Institut. Ko stopiš vanjo, te pozdravljajo različni napisi v angleščini, nemščina je tu zelo malo. Kulturne zveze, prosveta, knjižnica, klub, roditeljski svet itd.

V tem mestu in v tej hiši je bilo na koncu julija zborovanje bavarskih učiteljev, ki so povabili tudi svoje kolege iz nekaterih evropskih držav. Med 15 tujci — Švedi, Norvežani, Danci, Holandci, Švicarji, Angleži iz Severne Irske — je bilo prisotnih vedno kakih trideset Nemcev in en Slovenec. Na dnevnem redu tega zborovanja je bilo — razvedrilo dejstvo — razpravljanje o šoli in proglasitvi človeških pravic. Jugoslovanskega gosta so gledali z zanimanjem, saj drugi so se med seboj že večina poznali. In v nekaj dneh so spoznali tudi njega, ko je odpadla balkanska eksotika, po-mešana s predsodki o železnem zatoru. O zgodovini borbe za človeške pravice in o deklaraciji človeških pravic, ki jih je 10. decembra 1948 sprejela skupščina OZN, je govoril delaven in razumen učitelj iz Gdanske, Karlheinz Taudien, ki poučuje sedaj na neki vaški šoli na Bavarskem. Govoril je jasno in slovenecu je bilo prav, da sliši iz pruskih ust velike besede o človeških pravicah, za katere so padli francoski revolucionarji v 18. stoletju in protifašistični uporniki v drugi svetovni vojni, med njimi tudi jugoslovanski partizani in ilegalci. Po kratkem predavanju se je začela diskusija, ki pa ni taká, kakršne smo mi vajeni. Zborovalci so se razdelili v tri skupine, vsaka je dobila snov za razpravo in čez dobro uro je voditelj diskusije v vsaki skupini poro-

čal vsem, od kakšnega mnenja je prišla njegova skupina. Nato se je nadaljevala skupna debata, ki je bila zelo živahna in stvarna. Osnovno spoznanje je bilo: Ali ni prebdesto, da moramo po tolikem trpljenju in žrtvah v drugi svetovni vojni razpravljati o človeških pravicah, ali niso te človeške pravice same po sebi umevne? Sporazumevanje med učitelji pač ni huda zadeva, saj smo vendar vsi za človeške pravice.

Vmes zveč marsikaj. Bavarski učitelji se trdo bore s klerikalizmom, posebno s katoliškim, saj protestantski klerikalizem ni tako robororen. Zveč pa tudi, da se bore precej neuspešno, saj se katoliška cerkev vsepovsod vmešava v šolske zadeve. Prav na Bavarskem, kjer so Američani po kapitulaciji Nemčije izročili oblast klerikalcem, češ da se niso kompromitirali z nacizmom, je izrekel eden od sodelavcev kardinala Faulhaberja: Učitelj ne sme določati metode, kakor ne sme soboslikar določati barv, ako si ga najel, da ti poslika stanovanje. Progressivni Nemci se bore za tako učiteljske, na katerega ne bo imela vpliva cerkev, potegujejo se, da bi se učiteljstvo izobrazovalo na univerzi, čemur seveda cerkvenjaki nasprotujejo, ker ne marajo izobražencev na vasi, ampak hočejo vladati z župnikom. Klerikalci povsod iščejo svobodomiselcev, ki nadzirajo učiteljstvo na vsakem koraku; ga odoščajo, se sklicujejo na ustavo.

O skupinskem pouku je izredno stvarno predaval mladi učitelj Hubert Patzelt, ki velja v krogih mladomemskih učiteljev na Bavarskem za strokovnjaka o tem vprašanju. Znan je kot dober metodik. Odkrito je priznal, da mora narod, ki je doživel poraz, graditi svoja upanja na mladom rodu. Ako pa vpraša kogar koli: Kakšna je vaša mladina? — skomizgne z rameni in se izogiba odgovoru. Kakšni so vaši ideali? Odgovor je enak, obraz se ne zgane. Vendar je Patzelt idealist, ki zna tudi trezno presojeti. Doslej so učili v Nemčiji po različnih metodah, zaradi vere v mladino in njeno prihodnost morajo šolstvo reformirati, zato naj bo reforma stalna, saj se življenjski pogoji iz dneva v dan izpreminjajo. Zelo prepričljivo zavrača staro šolo, v kateri je bil učitelj diktator, führer. Natančno je zadel njegov stavek, ki ga je podkrepil z risbo, da v taki šoli med poukom sploh ni osebnega kontakta med učenci, ki se spoznavajo samo med odmorom na hodnikih ali na dvorišču. Učitelj iz stare šole ima napačno predstavo o učencih: odlični vedno dvigujejo roke, srednji odgovarjajo, oslovski klop molči. Zato se učitelj razočara, ko se njegova dosedanja predstava na izletu razbistri, ker je spoznal učence od druge strani. V zagovor skupinskega pouka navaja misel: šola ne more dajati vsega znanja, zato naj izbira, posebej še v našem dinamičnem času, ko doživljamo v desetletjih, za kar so včasih potrebovali stoletja. Zato naj šola nauči učenca, kako se bo učil in izobraževal dalje sam, kako bo postal samouk v novem smislu besede. Dosedanji nemški vzgojni faktorji so odpovedali (družina, cerkev, družba), zato čaka šola velika vzgojna naloga in ne sme kakor stara skrbeti samo za vzdrževanje discipline in reda. Skupinski pouk pa vzgaja tudi k tovarištvu med učenci, k medsebojnemu razumevanju in odkriva lepše odnose med učiteljem in učenci.

Kako je s skupinskim poukom v drugih državah? Poznajo ga v Švici, uspeva seveda samo tam, kjer razred ni natlačen. Odločili so se

(Nadaljevanje na 4. strani)

tim odklanjanjem, češ, prej je bilo tako in tako in je bilo dobro in prav. Čemu toliko gimnazij in čemu siliti vsakogar v gimnazijo. Le kaj bo in kdo bo delal, če bo šla vsa mladina v šole, če bo vsakdo le gospod v pisarni? Priznajmo si, da je podobna miselnost in enaka psihoza prevečala celo dobršen del učnega kadra samega.

Na problem smo gledali in morda še gledamo preozko, enostransko in nedialektično. Vse preveč stoji pred nami na eni strani le osamljena osnovna šola in na drugi strani gimnazija, pa še univerza. Torej le nekako klasično šolanje po starem gledanju in pojmovanju. Nekje daleč ob strani stoji vrste najrazličnejših strokovnih šol in šole učencev v gospodarstvu, bodisi obrtniške, bodisi kmečke itd. ... Tu lahko rečemo, da zaradi enega drevesa ne vidimo gozda. Ne vidimo in ne moremo se sprijazniti z napredno mislijo, da še zdaleč nočemo in ne maramo basati pisarn in napraviti iz vsakega človeka akademskega izobraženca, če že ne učenjaka, marveč splošno izobraziti in strokovno podkovati delavski kader na vseh možgih gospodarskih in proizvodnih področjih od težke industrije do poljedelstva ter dvigniti splošno kulturno in izobrazbeno raven ljudstva.

V pravilnem prikazovanju naprednih tendenc šolskega sistema in v popularizaciji nižje gimnazije pa strokovnih in gospodarskih šol smo storili premalo, si tako nismo v dovoljni meri zagotovili pripravljenosti, prizadetosti in ne nazadnje pomoči in sodelovanja staršev in mladine pri izobraževalno-vzgojnih prizadevanjih.

marjali prav temeljne elemente, na katerih gradimo celotno zgradbo znanja z vseh področij znanosti in ved, to je materinščine. Kako se naj učenci uče vsega, kar od njih zahtevamo, če jim nismo utegnili zgraditi trdnega temelja: **dobrega obvladovanja materinščine**. Vsekakor je hudo in napak, če odhajajo v gimnazijo otroci, ki ne obvladajo tehnike čitanja.

Rekli smo, da je težišče našega splošnoobrazovalnega obveznega šolanja na srednjem učencu, kar je tudi realno in pravilno. Ali moremo predpostavljati, da bi bili vsi šoloborilci otroci nadpovprečni? Tega ni bilo v preteklosti in čemu ni tako danes v obvezni osnovni šoli, ampak mora le-ta računati in jemati kot merilo srednjega učenca, mora tudi nižja gimnazija kot obvezna šola postaviti v ospredje srednjega učenca.

Ali pa so predmetniki in učni načrti za nižjo gimnazijo to upoštevali? Predstavljajmo si povprečnega učenca, ki je izdelal IV. razred s povprečnim uspehom, ki srednje dobro obvlada slovenščino, v gimnaziji ob predmetniku s kar tremi jeziki in ob drugih zahtevah učnega načrta. Statistika bi nam nemara izpričala, da odpade velik odstotek slabih ocen prav na jezike.

Osnovna šola in nižja gimnazija sta po črki in duhu uredbe o osemletnem obveznem šolanju **organska in pedagoška celota**. Sta pa tako organizacijsko kakor po vsebini in obliki ter metodi pouka zelo ločeni. Gimnazija, vsaj mestna, je le preveč samo gimnazija v starem smislu, ki teži ne po zblíževanju, raje po oddaljevanju od osnovne šole. To trditev potrjuje prav vprašanje, ki je predmet našega razpravljanja, saj je vprašanje prehoda zaostreno na starih, mestnih gimnazijah, ni pa

ali pa v mnogo manjši meri na novih nižjih gimnazijah. Podoba je, da so nove gimnazije pač mnogo bliže osnovni šoli, iz katere so izšle, da je lažji tudi prehod kakor pa na onih z gimnazijsko tradicijo.

Sedaj veljavni učni načrti še ne upoštevaajo v dovoljni meri sistema osemletnega obveznega šolanja, ne upoštevaajo osnovne šole in nižje gimnazije kot organske, logične in pedagoške celote, zato ne blažijo prehoda, marveč ga raje zaostrojujejo. Z ustreznimi učnimi načrti za osemletno obvezno šolanje ob upoštevanju pedagoške celote osnovne šole in gimnazije bomo zelo oblažili robove prehoda, ako jih ne bomo v celoti zgladiili.

Gimnazijski predmetniki in učni načrti gledajo pred seboj le preveč samo gimnazijo in po tej še univerzo, manj pa upoštevaajo življenjsko stvarnost naše družbeno-ekonomske strukture, socialistične graditve in socialističnega načela, ki nam je dalo ta šolski sistem. Iz njih veje težnja le po nadaljevanju gimnazijskega študija, pri čemer se ne upošteva, koliko mladine dejansko gre v višjo gimnazijo in koliko je tam premoremo in potrebujemo in pušča nekako ob strani dejstvo, da pretežna večina mladine po šolski obveznosti odhaja v produkcijo, v strokovne, gospodarske in druge šole ter tečaje.

Podoba je, da ustvarjamo višjo vseljudsko šolo, njenega smotra in družbene vloge pa nismo precizirali in v dovoljni meri afirmirali.

(Nadaljevanje sledi)

Izpremembe pri Samopomoči prosvetnih delavcev

Uprava Samopomoči je sklenila in obvešča o tem svoje člane:

1. Z ozirom na to, da so urejeni prejemki aktivnim in upokojenim prosvetnim delavcem, se s 1. jan. 1953 zviša posmrtnina na 20.000 din (dvajset tisoč), prispevek članov za vsak smrtni primer pa na 10 din (deset). Ob rednem plačevanju in povečanju članstva se zviša posmrtnina lahko tudi še med letom 1953.

2. Odplačevanje zapadlih smrtnih primerov ostane praviloma še naprej četrtletno za preteklo tromesečje po obvestilih, ki jih izdamo: za mesece I do III po obvestilu, ki ga prejmejo člani konec aprila; za mesece IV do VII (zaradi šolskih počitnic) po obvestilu konec avgusta; za mesece VIII do IX po obvestilu konec oktobra, za mesece X do XII po obvestilu konec januarja prihodnjega leta.

3. Ker so se stroški za vplačevanje po pošti izredno zvišali (poštni in drugi stroški za obvestilo 20 din, vplačilo po pošti 10 din, manipulacijski stroški v Narodni banki za vsako vplačilo 10 din) priporočamo članom za izogibanje teh izdatkov: a) da vplačajo po možnosti prispevke za vse smrtne primere v letu 1953 vnaprej že v januarju 1953, t. j. za predvidenih 40 smrtnih primerov 400 din posamezno, k temu še letno upravno. Tak naenkrat vplačani znesek bomo obračunali konec leta, v primeru izplačila posmrtnine obračunamo presežek vplačanega zneska ter ga vrnemo z izplačilom posmrtnine;

b) članom v Ljubljani ponovno priporočamo, naj plačujejo direktno na društveni blagajni v Ljubljani, Florijanska 36;

c) članom v Mariboru ne bomo več pošiljali obvestil posamezno. Poverilic so tov. Lešnika Mirka, šol. uprav. v p. v Mariboru, Prešernova ulica 11, da ubira prispevke pri naših članih; tako jim zmanjšamo stroške za vplačevanje. Tov. Lešnik bo uredil način vplačevanja sporazumno z našimi člani na sestanku, ki ga bo v ta namen sklical v Mariboru;

č) priporočamo, da se za tak način vplačevanja odločijo tudi naši člani v večjih krajih (Celje, Kranj, Ptuj, Novo mesto...), si sami izberejo poverjenika ter se dogovore o načinu vplačevanja. Tudi na posameznih šolah ali za več šol skupaj

naj se naši člani v svojo korist dogovore za skupno vplačevanje.

Poverjenik, ki ga tako določijo, naj nam takoj sporoči tak sklep s seznamom članov, ki so pripravljene plačevati skupno.

Tak način vplačevanja se uvede lahko le s prihodnjim četrtletjem, ker so za tekoče trimesečje stroški in dohodki že obračunani.

4. Zaradi poviška prej omenjenih izdatkov (gl. pod 3) smo prisiljeni v drugi polovici tekočega leta zvišati letno upravno na 60 din od dosedanjih 40 din. Ker se plačuje upravna vnaprej, bodo plačali člani ta povišek za letošnje po obvestilu za II. četrtletje 5 din (t. j. 15 din namesto dosedanjih 10 din), prav toliko po obvestilu za III. četrtletje. — Ta upravna ostane neizpremenjena tudi za leto 1953. Zato bodo člani, ki bi se odločili v januarju 1953 za vse leto vplačati smrtne primere z zneskom 400 din, plačajo hkrati še upravno 60 din, skupno 460 din.

5. Sprejemne pristojbine so od 1. avgusta t. l. naslednje:

pristojnina	din 10.—
enkratni prispev. za soc. sklad (čl. 12. prav.)	din 60.—
uprav. za tek. četrtlet.	din 15.—
sprejemne listine	din 10.—
manipulacija in poštnina	din 20.—
Skupno	din 115.—

kar pomeni, da ostanejo v skupnem znesku neizpremenjene.

Iz postojnskega okraja

ALI NAJ BODO OTROCI V COPATAH ALI NE?

Spominjam se, ko smo leta 1946, ko sem nastopil službo inšpektorja za osnovno šolo v postojnskem okraju, sklenili na Ljubljanski konferenci, da se bodo otroci na hodnikih preobuvali v copate in bodo v njih do konca pouka, ter da bo učitelj skrbel za to, da ne bi kdorkoli vstopil v razred v čevljih; seveda, če pride obiskat šolo ta ali oni, naj bi smel tudi v čevljih v razred.

Takrat je bilo še težko za primerno suknjo, za vrstico in sploh za material, iz katerega naj bi napravili copate, v trgovinah jih tudi še niso prodajali, vendar so iznajdljive matere kar kmalu sešile ali celo

javilo vprašanje: Narodi se v svojih temeljnih naziranjih (svetovno, politično, versko, socialno) ne spreminjajo tako hitro kakor gospodarske in politične razmere, ideologija le počasi dohiteva materialno bazo. Šola ima tudi pri tem dohitevanju svojo nalogo. Nadaljnja diskusija se je vrtila zopet okrog krize v družini. Mnogo otrok ne pozna toplote družinskega življenja, kakršna je obdajala prejšnje rodove. Zato mora zopet in zopet šola pomagati tam, kjer je družina zamudila. Pomaga naj tudi pri reševanju posebnega nemškega problema. Prihodnje šolsko leto bodo začeli prihajati v osnovne šole nezakonski otroci, ki so jih pustili nemški dekletom in ženam okupacijski vojski. In takih otrok je mnogo: 50.000 jih ima ameriškega očeta, 40.000 angleškega, nekaj tisoč francoskega, 3000 pa so jih zapustili Črnci. Vsi ti otroci so Nemci, govorijo nemško in jih mora nemški narod sprejeti vase. Najhujše je vprašanje črnih otrok, ker se že na zunaj ločijo od drugih otrok v Nemčiji. Stopnjuje pa te težave še posebna nemška tradicija. Nacizem je globoko zasadil rasno sovraštvo in predsodek o višji rasi, ki se ne da tako izriniti. (Toda tudi mnogi pošteno misleči Nemci so preobremenjeni s preteklostjo, v kateri je vse vzgajalo podanike, kakor jih prikazuje Heinrich Mann. Tudi šolski otrok je bil podanik, učitelj pa fuhrer. In ta razlog je zelo močan, da nemški demokrati zagovarjajo skupinski pouk, ki odpravlja sistem podanikov in fuhrerjev.)

V Nemčiji je zelo pogosto vprašanje: Kdo je kriv? Zdi se, da nasprotno sprejemajo mnenje, da se krivice ne da najti in da je vprašanje nesmiselno. Vprašanje je tudi mučno, zato se rajši trudijo, da se ustvari čistejša ozračje v prihodnosti. Nemci menda ne verjamejo v svojo sedanjo demokracijo, a ne vidijo pred seboj nič boljšega. Idealov skoraj nimajo. Razočarali jih je nacizem, cerkev na malega človeka nima več posebnega vpliva, ker se je preočitno postavila na stran kapitalizma. Nekateri sicer sanjarijo o obnovi krščanstva, a oficialni cerkveni krogi se zanj ne navdušujejo. Mnogi pa mnogo govorijo o Panevroplu, zlasti je priljubljena hipoteza Američanom in amerikanofilom. Reči pa se mora, da nemški učitelji nekaj iščejo, morda ni to še nič določenega, toda spriču gospodarske negotovosti nemške zahodne republike in spriču brezperspektivnosti v kaosu, je misel nemškega učitelja, ki išče zveze s sočlovekom in skuša pomagati pri sporazumevanju med narodi, dobrodošla.

Miroslav Ravbar

spletel iz ličkanja svojim malčkom copate. Zakaj? Zato ker so vendar vedele, da je to zares pametno in tudi zdravo, saj je otrok, ki je prišel s premočenimi čevlji ob slabem vremenu, sedel štiri do pet ur v suhih copatah in ta čas so se mu posušile nogavice in delno tudi čevlji.

Tega sklepa sta se držali, kolikor mi je znano, le upravi osnovnih šol v Postojni in Senožečah.

No, kako bomo pa letos začeli? Ali bo toliko dobre volje, da bodo imeli vsi otroci copate, se v njih udobno počutili in ne bo skrbi, da bi se prehladili v šoli?

ŠOLE BODO OBNOVILI

V Pivki, Postojni, na Rakeku so se lotili resno obnavljanja šol, kar naj bi posnemali tudi ostali občinski odbori v postojnskem okraju. Kajti je še precej takih šol, ki so potrebne obnove in odbori naj vendar upoštevajo to, da bodo okvare na poslopih vedno večje, škoda večja in zaradi tega stroški večji.

DIJAKI BODO IMELI NOV DOM

V Postojni bo kmalu dograjen nov dijaški dom, ki je resnično zelo

Vzgojitelji naj pomagajo absolventom nižje gimnazije pri izbiri poklica

Danes je v naši državi šele v razvoju poklicno usmerjanje in svetovanje mladine. Zato naj bi začasno, dokler se to delo ne razvije, pomagali tudi vzgojitelji pri poklicnem usmerjanju mladine, posebno oni, ki so res dobri vzgojitelji in psihologi, ki so v času šolanja nenehno sledili duševnemu razvoju otroka, ga spoznavali, spoznali njegove duševne in fizične sposobnosti, njegovo nagnjenje k določenemu dejstvu, v katerem se jim je imeli stalni stik z otroki in starši.

Dečki v predpubertetni dobi bi radi postali radiotehniki, strojniki, piloti, šoferji, mehaniki itd., čeprav nimajo nekateri za to potrebnih sposobnosti, duševnih in fizičnih. V teh poklih vidijo otroci le dobre strani, ne vidijo pa težav.

To dejstvo nam potrjuje tudi vpis v srednje strokovne šole, ko se je večina mladincev želela vpisati v elektro in strojni odsek, premalo pa v druge odseke. Mnogi mladinci, starši in vzgojitelji ostalih šol niso poznali, ker so nove in nimajo še tradicije. Mnogim mladincem, staršem in vzgojiteljem je popolnoma neznan gradbeni inženirski odsek, geometrijski in industrijski odsek, ki je dober računar in risar, materiala.

Danes je v operativni še zmerom veliko povpraševanje po geometriji, ker je treba izdelati katastre, po njih pa kličejo tudi nove izmere zemljišč, geometrijsko delo pri ključnih objektih, cestah, hidrocentralah, železnicah itd. Prav te probleme moramo naši javnosti pojasniti in popularizirati ta poklic, da bomo vskladili družbene potrebe z željami in nagnjenji posameznikov. Tako za geometrijo, kakor tudi za gradbenika je važno, da je dober računar in risar,

Pozor!

Pravkar je izšlo kongresno gradivo Zdrženja učiteljev in Zdrženja profesorjev. Cena za brošuro din 80.— Društva naj takoj sporoče število potrebnih izvodov.

potreben, saj trenutno ni nobene druge stavbe, v kateri naj bi stanovali dijaki. V prejšnji stavbi dijaškega doma so že stanovalci.

Novi dom bo lahko sprejel 150 in morda še več dijakov. Prostori bodo zelo lepi in dobro opremljeni.

OLO se zelo zanima za gradnjo doma in je v letošnjem letu investiral že 12.000.000 din. Tudi mladinski brigadi dijakov postojnske gimnazije je pomagal v mesecu juliju pri gradnji.

Lilija Bogomil

Premestitve profesorjev in predmetnih učiteljev

Prošnje za premestitev v šolskem letu 1952/53 je vložilo v Sloveniji 235 profesorjev in predmetnih učiteljev. Ugodno je moglo biti rešenih 131 prošenj, zavrnjene pa so bile 104. Po službeni potrebi je moralo biti premesčenih 28 profesorjev in predmetnih učiteljev, tako da je bilo skupaj 159 premestitev. Med zavrnjenimi prošnjami se večinoma tistih prosilcev, ki so želeli v Ljubljano ali Maribor. Ljubljana je mogla sprejeti le 19 prosilcev; iz Ljubljane pa je odšlo 5 profesorjev oziroma predmetnih učiteljev.

ko postavila, napajala je vse z življenjskim optimizmom, ki tudi nje same kljub neštetim udarcem ni nikoli zapustil. Njena soba je bila muzej in zakladnica pedagoških in zgodovinskih del, iz katerih je črpala svoje veliko znanje. Pri njej smo našli vse, bila je živi leksikon. Za njo ni bil problem, če ni bilo učbenikov za dijake; sama jim je sestavljala skripta. Se bolna in upokojena je prevzela vodstvo Ljudske univerze v Krškem in jo odlično vodila. Ne samo za svoje temveč tudi za druge referate se je temeljito pripravljala in znala razumljivo podati še tako težka vprašanja.

Mladino je razumela v vsaki dobi in jo resnično ljubila. Kaj je izgubil kolektiv krške gimnazije z njo, ve pa sam najbolje: svoje najboljše tovarišice, svojega mentorja, svoje srce, ljubeče srce.

Julija Fenčeva je svetel primer pravega socialističnega vzgojitelja. Slava njenemu spominu!

Spominu profesorja Potokarja

V ponedeljek 18. avgusta ob 10. uri je preminul v ljubljanski bolnišnici za zavratno boleznijo prof. Jože Potokar v starosti 52 let.

Bil je idealen pedagog, v razredu ne zgolj strokovnjak, temveč široko razgledan izobraženec, ki je mladini nudil iz bogate kulturne zakladnice slovenskega naroda in obče človeške kulture. Pravičen, pošten in očetovski dober vzgojitelj, ki ga rodovi mladine ne bodo nikoli pozabili. Zaradi svojega poštenega prepričanja je bil med okupacijo tudi preganjan in brez službe.

Bil je nadarjen igralec iz znane ljubljanske igralske družine Potokarjev, ki je tri desetletja z uspehom igral in režiral po številnih slovenskih ljudskih odrih. Če bi se bil odzval vabilom slovenskega gledališča po prvi svetovni vojni, bi bil danes eden izmed najvidnejših naših odrskih umetnikov, kajti za to je imel vse pogoje. Povojna leta je zlasti srednješolski mladini posredoval svoje bogato znanje in izkušnje odrskega dejstva.

Bil je neutrujen prosvetar tudi v organizatorskem delu, ki nikoli ni štedil ne s časom ne z energijo, kadar je šlo za kulturno izobraževanje ljudskih množic. Kot vzornega predavatelja se ga bodo spominjali mnogi preprosti ljudje.

Tovarišem v službi je bil zlat tovariš, dragocen, izklesan značaj, pri katerem si vedno našel tolažbo, nasveta in pomoči, prijeten in umiren družabnik, v čigar družbi si se spočil, priljubljen vodja sindikalne podružnice.

Nad vse je ljubil slovensko pesem in se z ljubeznijo udeleževal pevskih vaj in nastopov ljudskih pevskih društev. Pel je kot solist tudi v dijaškem mladinskem zboru in šel z njimi na pevsko turnejo v meziško dolino. Še letos v maju je gostoval z mladino v Litiji in v Polju. Pel je nazadnje na zaključni kulturni prireditvi zavoda. Pel je tisto koroško narodno o drobni ptici, ki jo mrzel veter žene od nas v tople kraje. Pa so nekateri dejali, da je preveč žalostno zapel to pesem slovesa. Kako neki bi jo mogel drugače zapeti, če pa ga je že razjedal črv, zavratna boleznijo? Ali ni morda že takrat za hip zaslišan, da nam poje svojo poslovilno pesem?

52 let! Najlepša moška leta, na vrhuncu človeških moči! Ali ni neumljivo, da bolezen napada najzlahtnejše sadove, najzrelejše sadove, polne dragocenih življenjskih izkušenj?

Vsem ravnateljstvom gimnazij, učiteljišč in strokovnih šol ter upravitelstvom osnovnih šol!

Naročajte v bodoči šolski sezoni pri Mladinski knjigi v Ljubljani in njenih poslovalnicah. Razen črnila pošiljamo blago v večjih količinah vsem naročnikom poštne prosto. Šolam, uram in podjetjem dobavljamo na odprt račun. Tek. rač. pri NB Ljubljana 604-67321-0.

Mladinska knjiga, ki ima v svojem delokrogu založbo, ki izdaja mladinske knjige in liste (Ciciban, Pionir, Pionirski list, Mladina, Tabor) — knjigarne, papirnice, antikvariat in prodajno umetnin v Ljubljani, Mariboru, Celju, Solkanu pri Gorici, Šentpetru pri Gorici, Sežani, Ajdovščini in Hrpeljah-Kozini, Vas obvešča, da ima na zalogi: sodobne knjige svoje založbe in vseh drugih založb za šolo, šolarske, učiteljske, ljudske, singikalne in strokovne knjižnice, antikvarne knjige v slovenskem in vseh drugih jezikih, revije in časopise v kompletih, vse šolske in pisarniške potrebščine, učila, vse tiskovine za urade in podjetja ter umetnine (slike in kipi) za opremo šol, pisarn, obratov in domov. Posebej opozarjamo na veliko zalogo vseh vrst zvezkov, svinčnikov, peres, črnila, radirk, zemljevidov, reliefov itd. Podjetja, šole in urade oskrbujemo z »Jasnit«[®] papirjem za kopiranje načrtov in vsemi potrebnimi tiskovinami.

MLADINSKA KNJIGA
LJUBLJANA, Titova ulica 1 • Telefon 30-82